

2026-01-22
Fi2025/01984
Fi2025/01995
Fi2026/00145

Finansdepartementet

Kammarkollegiet
Box 2218
103 15 Stockholm

Uppdrag till Kammarkollegiet att betala ut medel för arbete med kapacitetsanalyser

Regeringens beslut

Regeringen ger Kammarkollegiet i uppdrag att betala ut högst 1 500 000 kronor till Fagersta kommun och högst 1 500 000 kronor till Höglandsförbundet för arbete med kapacitetsanalyser.

Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 mars 2026. Rätten till bidrag förfaller om rekvisition inte har kommit in inom angiven tid. Medlen ska redovisas mot det inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:5 Bidrag för stärkt effektivitet i kommunsektorn, anslagspost 4 Stöd för att stärka mindre kommuners kapacitet.

Kammarkollegiet får betala ut medel under förutsättning att Fagersta kommun respektive Höglandsförbundet försäkrar att de kommer att

- använda medlen som längst fram till den 15 december 2026 för arbete med att analysera vad som påverkar kapaciteten i de berörda kommunerna och hur utvecklingen av kapaciteten kan bedömas i kommunerna på lång sikt (minst 10 år) samt för redovisning kopplad till det arbetet,
- redovisa resultatet av arbetet till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 15 december 2026,
- lämna en ekonomisk redovisning och återbetala medel som inte använts för avsett ändamål till Kammarkollegiet senast den 30 januari 2027, och
- lämna underlag som är undertecknade i original av behöriga företrädare.

Ärendet

Många kommuner har utmaningar exempelvis när det gäller minskande och åldrande befolkning, ekonomi samt personal- och kompetensförsörjning, samtidigt som de ska hantera nya uppgifter, t.ex. att bygga ut det civila försvaret, genomföra nödvändiga klimatanpassningar och förebygga brott. Dessa utmaningar är i många fall särskilt omfattande i befolkningsmässigt mindre kommuner. Skillnader i kommunernas grundläggande förutsättningar förväntas dessutom öka beroende på bl.a. ekonomi, geografiska förhållanden och befolkningsutveckling.

Kommunperspektivutredningen har i betänkandet Steg mot stärkt kapacitet (SOU 2024:6) föreslagit att regeringen bl.a. ska stödja samverkan i större geografiska områden och, som ett fortsatt arbete med att främja kommunsammanläggningar, initiera och stödja ett arbete för att stärka den lokala kompetensen att utveckla metoder för långsiktiga kapacitetsanalyser. Utredningens definition av kapacitet är den kommunala organisationens förmåga att utföra sitt uppdrag gentemot medborgarna och att möta de utmaningar som samhällsutvecklingen innebär. En indelning görs i driftskapacitet, utvecklingskapacitet och politisk styrningskapacitet. Enligt utredningen påverkas kapaciteten av yttre förutsättningar, t.ex. olika naturgivna resurser och förutsättningar relaterade till kommunens geografi och läge.

Efter förslag i budgetpropositionen för 2025 avsattes medel för stöd för att stärka mindre kommuners kapacitet (prop. 2024/25:1 utg.omr. 25, bet. 2024/25:FiU3, rskr. 2024/25:121). I budgetpropositionen anförde regeringen att flera mindre kommuner behöver stärka sin kapacitet att hantera utmaningar de står inför och utföra sitt uppdrag på kort och lång sikt, samt att det behövs ökad kunskap om hur kapaciteten utvecklas. Med flera deltagande kommuner i större geografiska områden kan mindre kommuner få en mer stabil och långsiktigt hållbar samverkansstruktur som möjliggör en mer utvecklad och fördjupad samverkan.

Regeringen gav den 3 april 2025 Kammarkollegiet i uppdrag att betala ut medel för arbete med kapacitetsanalyser till två kommungrupper som samverkar i fasta konstellationer (Fi2025/00819). Kommunerna ska senast den 1 juni 2026 redovisa resultatet av sitt arbete.

Efter förslag i budgetpropositionen för 2026 har även för budgetåret 2026 medel avsatts för stöd för att stärka mindre kommuners kapacitet (prop. 2025/26:1 utg.omr. 25, bet. 2025/26:FiU3, rskr. 2025/26:134). I budgetpropositionen anförs att medlen ska användas för att öka kunskapen om hur förmågan att utföra sina uppgifter kan utvecklas i mindre kommuner som samverkar i större geografiska områden. Insatserna ska komplettera det arbete med kapacitetsanalyser som påbörjades 2025.

Fagersta kommun, Norbergs kommun och Skinnskattebergs kommun respektive kommunalförbundet Höglandsförbundet (Aneby kommun, Eksjö kommun, Nässjö kommun, Sävsjö kommun och Vetlanda kommun) har i skrivelser till regeringen anmält intresse för att delta i ett arbete med genomförande av kapacitetsanalyser (Fi2025/01995 och Fi2025/01984). Fagersta kommun ska ansvara för att hantera bidrag till Fagersta kommun, Norbergs kommun och Skinnskattebergs kommun.

På regeringens vägnar

Erik Slottnér

Maria Antonsson

Kopia till

Tillväxtverket

Aneby kommun

Eksjö kommun

Fagersta kommun

Norbergs kommun

Nässjö kommun

Skinnskattebergs kommun

Sävsjö kommun

Vetlanda kommun

Dalslandssamverkan

Höglandsförbundet

Region 10

Rådet för främjande av kommunala analyser

SmåKom

Sveriges Kommuner och Regioner